

Prosjektbeskrivelse: Energistasjoner for grønn næringstransport

Sammendrag

Det søkes om støtte fra Klimasats til prosjektet *Energistasjoner for grønn næringstransport*. Tiltaket skal gjennomføres av Osloregionen interkommunalt politisk råd (IPR) i kommuner i Viken, Innlandet, Vestfold og Telemark og Oslo kommune. Osloregionen IPR er et strategisk samarbeid som består av 64 kommuner inkludert Oslo kommune. I 2020 var 34 % av klimagassutslippene i veitrafikken i Østlandsfylker fra tunge kjøretøy. Omstillingen til nullutslipp for de tyngrer kjøretøyene er i en svært tidlig fase. Tilgang til arealer til lade- og fyllestasjoner er en stor barriere for overgang til nullutslippsteknologi.

Kommunene har en sentral rolle som planmyndighet og samfunnsutvikler. Tiltaket er et interkommunalt samarbeidsprosjekt for koordinering og planlegging av energistasjoner på Østlandet. Prosjektet vil også utvikle en veileder (pilot) som verktøy for kommuner og andre aktører i etablering av infrastruktur til lade- og fyllestasjoner. Veilederen kan bidra til raskere omstilling til nullutslipp for de tyngrer kjøretøyene. Veilederen har også potensielt stor verdi for kommuner og andre i hele Norge.

Prosjektet skal innhente kunnskap og gjennomføre verksteder for erfaringsutveksling og koordinering for planlegging av mulige lokasjoner for energistasjoner. Her vil kommuner, fylkeskommuner og statlige aktører inviteres til å delta, bl.a. deltakere i faggrupper i Osloregionen IPR. Prosjektet vil gjennomføres i tett dialog med Grønt Landtransportprogram, der Osloregionen IPR er observatør. Aktører som havner, logistikkentra, energiselskap vil også inviteres til dialogaktiviteter. Prosjektet vil også samarbeide med andre prosjekter, bl.a. Klimaetatens *Pilotby for utslippsfri tungtransport*. Aktiviteter vil også koordineres med initiativ i regi av fylkeskommuner på Østlandet.

Osloregionen IPR er organisatorisk tilknyttet Oslo kommune. Søknaden sendes derfor fra organisasjonsnummer til Oslo kommune, byrådslederens kontor.

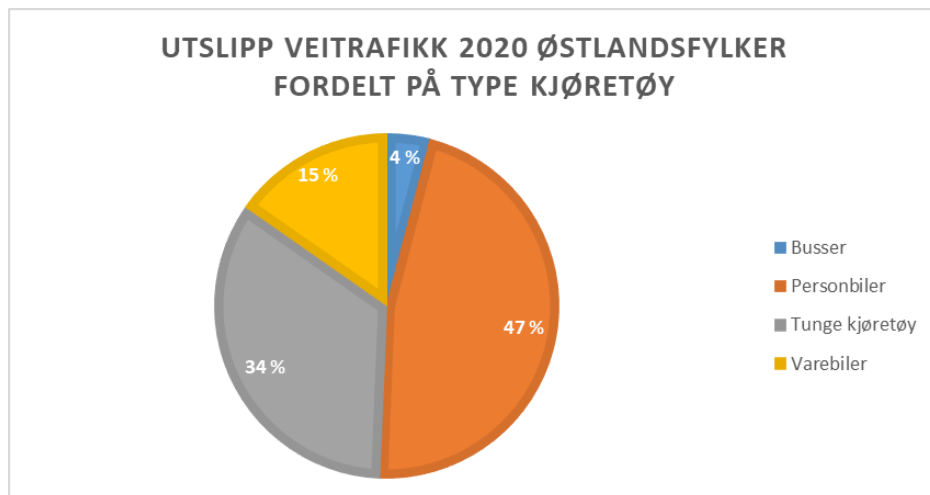
Bakgrunn

Utslippstall

I NTP er det en målsetning at 50 % av alle nye lastebiler skal være nullutslipp i 2030. Den siste publiserte statistikken fra Miljødirektoratet på klimagassutslipp (januar 2022) viser at Østlandsfylker står for ca 55 % av de totale utslippene fra veitrafikken i Norge. Videre viser statistikken at ca 34 % av utslipp i veitrafikken i Østlandsfylkene i 2020 var fra tunge kjøretøy. De siste tallene viser også at utslipp fra tunge kjøretøy gikk opp fra 2019 til 2020 med 2 %, samtidig som utslipp fra personbiler gikk ned med 11 %. Dette illustrerer at omleggingen til nullutslippsteknologier for de tyngrer kjøretøy er i en svært tidlig fase. Det illustrerer også at det er avgjørende at det iverksettes kraftfulle tiltak for nå klimamål i 2030. Kommuner og fylkeskommuner har viktige roller for å nå målene for mer miljø- og klimavennlig godstransport.

Osloregionen er en innfallsport for det aller meste (70 %) av gods som kommer inn til Norge (Stortingsmelding om NTP 2022-2033). Dette gjør at det er naturlig å fokusere på Østlandet som et prioritert område for etablering av infrastruktur for nullutslippsteknologi. Grønt Landtransportprogram (GLP) har pekt ut denne landsdelen som prioritet i første omgang, samt at det i denne regionen er flere vareeiere og transportører som ønsker å satse på nullutslippsteknologi, bl.a. ved kjøp av nye lastebiler. Den viktigste barrieren i denne sammenheng er å lokalisere aktuelle steder

for ladestasjoner samt planleggings- og beslutningsprosessene knyttet til dette. Slike prosesser kan ta lang tid, særlig fordi dette ikke er gjort før i Norge, men ifølge GLP bør man ha de første slike stasjonene på plass i løpet av 2-3 år.

Osloregionens gods- og logistikkprosjekt 2018-2020

Osloregionen gjennomførte i 2018-2020 et gods- og logistikkprosjekt som hadde som formål å utvikle et oppdatert kunnskapsgrunnlag om denne sektoren. Flowchange leverte tre delrapporter og en sluttrapport på oppdrag fra Osloregionen:¹

- Om logistikkstrukturen, varestrømmer og utslippet av klimagasser fra tungtrafikken i veinettet
- Om godstransportene med skip og tog, og forslag til tiltak for å styrke disse transportmidlenes konkurransevne.
- Om kommunenes, fylkeskommunenes og andre aktørers roller for mer miljø- og klimavennlig godstransport
- Gods og logistikk i Osloregionen - sluttrapport

Noen hovedkonklusjoner fra Osloregionens prosjekt og andre utredninger, blant annet til Nasjonal Transportplan, viser at det forventes betydelig vekst (50 % vekst) i godstransport på vei frem mot 2050. For indre Osloregion er det forventet enda høyere vekst. Dette innebærer flere utfordringer som framkommelighet, trafiksikkerhet, osv. Prosjektet *Energistasjoner for grønn næringstransport* tar for seg utfordringen med hvordan nå klimamål og redusere klimagassutslipp fra de tynge kjøretøyene. Omleggingen til nullutslipp og fornybart drivstoff i en tidlig fase. Kommuner og fylkeskommune har spesielt viktige roller, blant annet når det gjelder areal- og transportplanleggingen, som for lokaliseringen av energistasjoner og for lokaliseringen av logistikkterminaler og omlastingsterminaler.

Prosjektet *Energistasjoner for grønn næringstransport* legger mest vekt på kommunenes rolle i omleggingen for de tynge kjøretøyene, herunder som planmyndighet og samfunnsutvikler, men også fylkeskommunenes rolle vil bli inkludert i prosjektet.

¹ Rapportene er tilgjengelig på <https://www.osloregionen.no/prosjekter/areal-transport-mobilitet-og-logistikk/>

Grønt Landtransportprogram

Grønt Landtransportprogram er offentlig-privat samarbeid inspirert av Grønt Skipsfartprogram. Formålet er å bidra til å realisere vedtatte nasjonale klimamål, og stimulere til et bredt teknologiskifte med overgang til lav- og nullutslippskjøretøy og tilhørende lade- og fylleinfrastruktur. GLP startet opp i januar 2021 og er finansiert av medlemsorganisasjonene, partnerbedriftene og staten. Osloregionen IPR er observatør i programmet.

Prosjektet gjennomfører utredninger og pilotprosjekter. I en av utredningene fra Thema Consulting, lansert 2. februar 2022 pekes det på at en av de viktigste barrierene for overgang til nullutslippsteknologi for de tyngre kjøretøyene er tilgang til areal. Osloregionens prosjekt med fokus på kommunenes roller i omstilling av tungtransporten og overgang til lavutslippssamfunnet, vil derfor ha store synergier og komplettere prosjekter og utredninger i GLP.

Andre relevante prosjekter

Osloregionens prosjekt *Energistasjoner for grønn næringstransport* vil også samarbeide med Klimaetaten i Oslo kommune og deres prosjekt *Pilotby for utslippsfri tungtransport*. Prosjektet har blant annet analysert arealbehov for å nå klimamålene for Oslo mot 2030. Det er nødvendig å samarbeide om etablering av lade- og fylleinfrastruktur i Osloområdet og tilgjengelig areal langs hovedveiene er den store utfordringen.

Osloregionen vil også samarbeide med prosjektet *Klimaomstilling av næringstransporter*, der Fredrikstad kommune er søker til Klimasats. Det viser også til initiativ og søknad til Klimasats fra Vestfold og Telemark fylkeskommune på vegne av fylkeskommuner på Østlandet. Aktiviteter i Osloregionen IPR sitt prosjekt vil koordineres med fylkeskommunenes prosjekt.

Hovedmål og delmål

Hovedmål

Prosjektet "Energistasjoner for grønn næringstransport" har som hovedmål å bidra i planlegging og etablering av lade- og fylleinfrastruktur for nullutslipp og biogass i kommuner på Østlandet, herunder utvikling av veileder for etablering av energistasjoner.

Delmål

Delmål 1. Bidra med identifisering, koordinering og planlegging av mulige lokasjoner for lade- og fylleinfrastruktur for tyngre kjøretøy i kommuner i Osloregionen.

Delmål 2. Utvikle kunnskap om prosesser for planlegging og etablering av energistasjoner i samarbeid med kommuner, fylkeskommuner, statlige myndigheter og aktører i Grønt Landtransportprogram.

Delmål 3. Identifisere barrierer og foreslå hvordan man kan løse utfordringer for arealplanlegging og tilrettelegging for energistasjoner i kommuner.

Delmål 4. Utvikle en veileder (pilot) som verktøy for kommuner og andre aktører i etablering av infrastruktur til lade- og fyllestasjoner for tyngre kjøretøy.

Delmål 5. Spre kunnskap om innhold i veileder og kommunenes erfaringer for planlegging og etablering av energistasjoner.

Organisering

Prosjektet vil bli organisert i fem arbeidspakker som er beskrevet nedenfor. Osloregionen IPR vil være prosjektleder. Deltakere i prosjektet er i hovedsak representanter fra medlemskommuner i Osloregionen IPR, men også andre kommuner på Østlandet. Osloregionen har 3 administrative faggrupper innenfor innsatsområder, der alle 64 kommuner medlemmer er representert gjennom oppnevnte representanter fra sine regionråd. Dette er faggrupper innenfor følgende innsatsområder: Areal, transport, mobilitet og logistikk, Klima og miljø, og Nærings samarbeid, totalt ca 90-100 personer. Representantene i disse faggruppene vil være viktige i gjennomføring av aktivitetene som kartlegging, erfaringsdeling og kunnskapsutvikling og øvrig mobilisering av kommunene. Fylkeskommunene på Østlandet inviteres også til å delta i prosjektet. Prosjektet vil gjennomføres i tett samarbeid med Grønt Landtransportprogram (GLP) og deres aktiviteter på pilotprosjekter og utredninger. Osloregionen er observatør i Grønt Landtransportprogram. Prosjektet vil også samarbeide med Klimaetatens prosjekt *Pilotby for utslippsfri tungtransport* og andre prosjekt, se ovenfor (avsnitt Bakgrunn).

Prosjektet vil være organisert med styringsgruppe, prosjektledelse, prosjektgruppe og en ekstern referansegruppe:

- Styringsgruppe: Styret i Osloregionen Interessepolitisk råd er styringsgruppe for prosjektet
- Prosjektansvarlig: Øyvind Såtvedt, direktør
- Prosjektleder: Eva Næss Karlsen, fagsjef
- Prosjektgruppe: representanter fra Osloregionens administrative faggruppe
- Ekstern referansegruppe: Representanter fra ulike samarbeidspartnere, interessenter og kompetansemiljø

Beskrivelse av arbeidspakker og gjennomføring

Arbeidspakke 1 – Identifisere potensielle lokasjoner for energistasjoner

Arbeidspakke 1 vil være tett knyttet til Grønt Landtransport (GLP) sine pilotprosjekt, blant annet *Storskala pilot for batterielektriske tunge lastebiler*. I dette pilotprosjektet er hensikten å stimulere overgang fra dagens situasjon med enkeltkjøretøy/enkeltbedrifter til større markedssatsing med flere bedrifter som ønsker teknologiskifte. I prosjektet er det per februar 2022 meldt inn fra transportselskaper et ønske å skifte ut 400 lastebiler til batterielektriske kjøretøy. En avgjørende barriere for teknologiskifte er tomter til ladelokasjoner. Osloregionens prosjekt vil sammen med kommunene bidra til å identifisere og koordinere mulige lokasjoner. GLP har også pilotprosjekt for ekspressbusser og prosjekt for å forsere produksjon og distribusjon av biogass til veitransport og anlegg. Følgende hovedaktiviteter i arbeidspakke 1:

1. Kartlegging og identifisering av aktuelle lokasjoner for energistasjoner
2. Følge opp konkrete lokasjoner med kommuner og transportnæring

Aktiviteter i arbeidspakke 1 og arbeidspakke 2 vil være tett koblet til hverandre.

Arbeidspakke 2 – Dialog og kunnskapsinnhenting om prosesser for lokalisering av energistasjoner

I arbeidspakke 2 vil det være en hovedvekt på dialogaktiviteter for erfaringsdeling og kunnskapsinnhenting. Arbeidspakken vil være basert på kunnskap og erfaringer fra arbeidspakke 1 og vil danne grunnlag for veileder som skal utvikles i arbeidspakke 3.

Følgende hovedaktiviteter i arbeidspakke 2:

1. Delt aktivitet med Arbeidspakke 1. Kartlegge og Identifisere lokasjoner for energistasjoner.
2. Gjennomføre workshops om etablering av energistasjoner, koordineres med GLPs pilotprosjekter. Det vil gjennomføres simulering av beslutningsprosess for etablering av energistasjoner med ulike aktører. Gjennom dialogaktiviteter samler vi representanter fra relevante aktører i en beslutningsprosess i etablering av energistasjoner, der vi skal bruke konkrete case. Det skal gjennomføres «en kundereise» som beskriver en prosess. Det skal utarbeides en sjekkliste for etablering av energistasjoner. Deltakere på workshop er ulike aktører: kommuner, fylkeskommuner, GLP-partnere, energiselskap, offentlige myndigheter, veieiere, havneselskap og logistikkterminaler. Dialogaktivitetene vil gi følgende:
  - a. Underlag og erfaringer vil være mulig innhold i utvikling av veileder til bruk i kommunene for arealplanlegging
  - b. Dialog/samarbeid med Statens Vegvesen (SVV) om strategi for ladeinfrastruktur
  - c. Eventuelt inkludere vurderinger av potensielle ringvirkninger for kommune ved etablering av energistasjoner. Arealplanlegging og næringsutvikling (tilknyttede næringer) i kommunene
3. Samle kunnskap om prosessen og identifisere barrierer for arealplanlegging og tilrettelegging for energistasjoner i kommunene. Gjøres gjennom dialogmøter/workshops, intervjuer og annen kunnskapsinnhenting (utredninger, m.m.) for å:
  - a. identifisere behov for endringer i lover, forskrifter, rammebetingelser (støtteordninger)?
  - b. vurdere mulige incentivordninger, virkemidler for etablering av energistasjoner.
4. Sammenstille kunnskap fra aktivitet 2 og 3
5. Utvikle forslag til "ladekart", samarbeid/se i sammenheng med SVVs arbeid med nasjonal ladestrategi.

Arbeidspakke 3 – Utvikling av veileder (pilot) for etablering av infrastruktur til lade- og fyllestasjoner for tyngre kjøretøy

En hoved-leveranse i prosjektet *Energistasjoner for grønn næringstransport* er utvikling av en veileder for etablering av infrastruktur for lade- og fyllestasjoner. Hovedmålgruppen for bruk av veilederen er kommuner med fokus på deres rolle som planmyndighet og ansvar for arealplanlegging. Veilederen vil også ha nytteverdi for andre aktører.

Grunnlaget for veilederen vil bli etablert i arbeidspakke 1 og arbeidspakke 2. Veilederen vil utvikles i samarbeid med kommuner, fylkeskommuner, nasjonale myndigheter og andre interessenter, som partnere i Grønt Landtransportprogram, herunder transportnæring, drivstoff-stasjoner, energiselskap, osv.

Utvikling av veilederen krever god planfaglig kompetanse, slik at det i gjennomføring av denne arbeidspakken vil det mest sannsynlig være behov for rekruttering/anskaffelse av en ekstern ressurs.

Følgende hovedaktiviteter i arbeidspakke 3:

1. Utvikle utkast til veileder for etablering av infrastruktur for lade- og fyllestasjoner for tyngre kjøretøy
2. Dialog og kvalitetssikring med pilotkommuner, "følgekommuner", fylkeskommuner
3. Dialog og kvalitetssikring med relevante næringsaktører, transportnæring, statlige myndigheter
4. Ferdigstille endelig veileder

Arbeidspakke 4 – Kommunikasjon og spredning

Kommunikasjonsaktiviteter underveis og spredning av kunnskap utviklet i prosjektperioden er meget sentralt. Kunnskap og erfaringer som gjøres i prosjektet vil ha stor nytteverdi for andre kommuner i hele Norge og andre aktører som arbeider med utrulling av nullutslippsteknologi for tyngre kjøretøy. På grunn av den høye transportaktiviteten på Østlandet har Grønt Landtransportprogram pekt ut Østlandet som den landsdelen som bør prioriteres i første omgang, i tillegg til hovedkorridorer i Sør-Norge. I tillegg er det i denne regionen flere vareeiere og transportører som ønsker å satse på nullutslippsteknologi, bla. ved kjøp av nye lastebiler. De erfaringene som gjøres på Østlandet vil derfor være viktig å dele med aktører i hele Norge og eventuelt også internasjonalt. Følgende hovedaktiviteter:

1. Interne kommunikasjonsaktiviteter med prosjektdeltagere og styringsgruppe (politisk nivå)
2. Ekstern kommunikasjon, samarbeidspartnere og andre interessenter (politisk og administrativt)
3. Kommunikasjon om barrierer til myndigheter og andre
4. Spredning-/kommunikasjon etter ferdigstillelse av veileder

Arbeidspakke 5 – Prosjektledelse

For å sikre effektiv organisering (se avsnitt *Organisering* over) og god forankring av prosjektet vil prosjektledelsen gjennomføre jevnlig prosjektmøter med prosjektgruppen. Etablering og oppfølging av ekstern referansegruppe vil sikre at prosjektet har mest mulig relevans for ulike interessenter. Prosjektleder vil rapportere underveis til prosjektgruppe og styringsgruppe på fremdrift og eventuelle justeringer i gjennomføringen. Det vil bli gjennomført oppstartsmøte og avsluttende prosjektmøte. I oppstarten av prosjektet skal det mest sannsynlig også gjøres en anskaffelse av ekstern ressurs for utvikling av veileder (se arbeidspakke 3). Følgende aktiviteter for prosjektledelse:

1. Oppstartsaktiviteter
2. Prosjektmøter, prosjektgruppe og referansegruppe
3. Rapportering
4. Prosjektavslutning

Gjennomføringsplan

Arbeids- pakke	Prosjektaktivitet	2022				2023				2024	
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
1	Identifisering potensielle lokasjoner for energistasjoner										
	<i>Aktivitet 1.1 – Kartlegging og identifisering av aktuelle lokasjoner</i>										
	<i>Aktivitet 1.2 - Følge opp identifiserte lokasjoner</i>										
2	Dialog og kunnskapsinnhenting										
	<i>Aktivitet 2.1. felles med arbeidspakke 1. Kartlegge og Identifisere</i>										
	<i>Aktivitet 2.2. Gjennomføre workshops</i>										
	<i>Aktivitet 2.3 Samle kunnskap om prosessen og identifisere barrierer</i>										
	<i>Aktivitet 2.4. Sammenstille kunnskap fra aktivitet 2.2. og 2.3.</i>										
	<i>Aktivitet 2.5. Utvikle forslag til "ladekart", samarbeide med Statens Vegvesen</i>										
3	Utvikling av veileder										
	<i>Aktivitet 3.1. Utvikle utkast til veileder for arealplanlegging for energistasjoner</i>										
	<i>Aktivitet 3.2. Dialog og kvalitetssikring med pilotkommuner, "følgekommuner", fylkeskommuner</i>										
	<i>Aktivitet 3.2. Dialog og kvalitetssikring med relevante næringsaktører, transportnæring, statlige myndigheter</i>										
	<i>Aktivitet 3.4. Ferdigstille endelig veileder</i>										
4	Kommunikasjon og spredning										
	<i>Aktivitet 4.1. Interne kommunikasjonsaktiviteter med prosjektdeltagere og prosjekteiere (politisk nivå)</i>										
	<i>Aktivitet 4.2. Ekstern kommunikasjon, samarbeidspartnere og andre interessenter (politisk og administrativt)</i>										
	<i>Aktivitet 4.3. Kommunikasjon om barrierer til myndigheter og andre</i>										
	<i>Aktivitet 4.4. Ekstern kommunikasjon/ spredningsaktiviteter av ferdigstilt veileder</i>										
5	Prosjektledelse										
	<i>Aktivitet 5.1. Oppstartsaktiviteter</i>										
	<i>Aktivitet 5.2. Prosjekt møter</i>										
	<i>Aktivitet 5.3. Rapportering</i>										
	<i>Aktivitet 5.3. Prosjekt avslutning</i>										

Budsjett

Kostnader	Beløp
Arbeidspakke 1: identifisering og oppfølging av lokasjoner	150 000
Arbeidspakke 1: identifisering og oppfølging av lokasjoner, timeinnsats fra kommuner	250 000
Arbeidspakke 2: Workshop, arrangementskostnader og administrasjon	500 000
Arbeidspakke 2: Workshop, egeninnsats/timeinnsats fra kommuner	350 000
Arbeidspakke 2 og 3: Innleid ressurs, planfaglig kompetanse	600 000
Arbeidspakke 4: Kommunikasjonstiltak	500 000
Arbeidspakke 4: Kommunikasjonstiltak, timeinnsats fra kommuner	100 000
Arbeidspakke 5: Prosjektledelse	550 000
Sum kostnader	3 000 000

Finansering	Beløp
Samlet kostnad	3 000 000
-Eget bidrag (lønn) Osloregionen sekretariat	400 000
-Økonomisk bidrag Osloregionen	400 000
-Timeinnsats deltakere (fra kommuner) i prosjektet	700 000
-Andre offentlige midler/annen finansiering	-
omsøkt tilskudd	1 500 000